

Janusz Ostrowski^{1,2}, Bolesław Rutkowski^{2,3}¹Zakład Historii Medycyny, Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w Warszawie²Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego³Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych, Gdański Uniwersytet Medyczny

Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część XVII — Profesor Wojciech Rowiński

Honorary Members of the Polish Society of Nephrology. Part XVII — Professor Wojciech Rowiński

ABSTRACT

It was in 2013 when the authors started their series of publications on the honorary members of the Polish Society of Nephrology (PTN) in “Forum Nefrologiczne”. It seemed natural to begin with the depiction of the character of Prof. Tadeusz Orłowski, the eminent Polish internist, nephrologist and transplantologist, the first President of the PTN. In the course of the next four years we have presented biographical notes of 15 other honorary members both from Poland and abroad with that of Prof. Eberhard Ritz being the latest one. This time we set

to present Prof. Wojciech Rowiński, the outstanding Polish transplant surgeon, one of the members of the team to perform the first successful kidney transplant in Warsaw in 1966. W. Rowiński was the Head of the General and Transplant Surgery Clinic at the Medical Academy in Warsaw, as well as the President of the Polish Transplantation Society. Wojciech Rowiński also played numerous significant roles in Polish and international scientific societies and associations.

Forum Nefrol 2017, vol 10, no 1, 85–89

Key words: Polish Society of Nephrology, honorary members, history of nephrology

Jednym z celów Sekcji Historycznej PTN jest przedstawianie sylwetek członków honorowych Towarzystwa. Od 2013 roku, co kwartał, na łamach „Forum Nefrologicznego” publikowane są życiorysy członków honorowych naszego Towarzystwa. Pierwszym bohaterem był prof. Tadeusz Orłowski, pierwszy prezes PTN, wybitny internista, nefrolog i transplantolog. W ostatnim numerze zaprezentowaliśmy postać wybitnego niemieckiego nefrologa, prof. Eberharda Ritza z Heidelbergu. W obecnym numerze bohaterem będzie drugi, po prof. Janie Nielubowiczu, chirurg i transplantolog w gronie członków honorowych PTN, prof. Wojciech Rowiński [1–3].

Profesor Wojciech Rowiński urodził się 11 grudnia 1935 roku w Warszawie. Początki rodziny Rowińskich, drobnej szlachty z Wielkopolski, sięgają XIII wieku. Ojciec profesora, Ksawery Rowiński, był lekarzem radiologiem, późniejszym profesorem, a matka, Izabela z domu Klinger, cenioną nauczycielką szkolną matematyki. Cała rodzina miała tradycje medyczne. Dwie siostry zostały profesorami: starsza — profesorem pulmonologii, a młodsza — neurologii. To prawdopodobnie miało wpływ na późniejsze zainteresowania Wojciecha Rowińskiego. Czas II wojny światowej spędził w Warszawie i był świadkiem jej bombardowania. Po wojnie razem z rodziną przebywał

Adres do korespondencji:
dr hab. Janusz Ostrowski
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny
III Oddział Chorób Wewnętrznych
i Nefrologii
ul. Wieniecka 49, 87–800 Włocławek
tel.: 54 412 96 00, faks: 54 412 96 10
e-mail: janusz.ostrowski@diaverum.com

▶▶ Wojciech Rowiński wyjechał w 1964 roku na roczny staż do znanego ośrodka przeszczepiania nerek w *Peter Bent Brigham Hospital* na Uniwersytecie Harvarda w Bostonie◀◀

w Gdańsku, aby po trzech latach powrócić do Warszawy. W tym okresie był harcerzem oraz gorliwym ministrantem. W 1952 roku ukończył gimnazjum im. Staszica. Przez dwa lata był przodownikiem nauki i pracy społecznej, dzięki czemu mógł wybrać dowolny kierunek studiów. Zdecydował się na medycynę i rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie, które ukończył w 1958 roku. Od czwartego roku studiów pracował także w Państwowym Zakładzie Wydawnictw Lekarskich jako pomocnik redaktora [4] (ryc. 1).

Rycina 1. Profesor Wojciech Rowiński (ze zbiorów prof. Joanny Matuszkiewicz-Rowińskiej)

Pracę lekarską rozpoczął dwuletnim stażem podyplomowym w Instytucie Hematologii w Warszawie pod kierunkiem jego dyrektora, chirurga, doc. Andrzeja Trojanowskiego, któremu bardzo wiele zawdzięczał, m.in. umiejętność wnikliwego badania każdego chorego. W 1960 roku, w ramach kontaktów chirurgów brytyjskich i polskich, rozpoczął staż chirurgiczny w *Royal Wolverhampton Hospital* w Wielkiej Brytanii, doświadczając znakomych warunków socjalnych i warunków pracy. Po roku wrócił do Polski i zaangażował się równocześnie w pracę kliniczną w I Klinice Chirurgii Ogólnej Akademii Medycznej w Warszawie oraz eksperymentalną w Zakładzie Chirurgii Doświadczalnej Centrum Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej Polskiej Akademii Nauk — jednostkach kierowanych przez prof. Jana Nielubowicza, członka honorowego PTN. Zapoczątkowało to poważne zainteresowanie się i fascynację prof. Rowińskiego zagadnieniami transplantacji nerek. Po pobycie w Polsce dr. Johna Merilla, który przebywał w naszym kraju na zaproszenie prof. Tadeusza Orłowskiego, Wojciech Rowiński wyjechał w 1964 roku na roczny staż do znanego ośrodka przeszczepiania nerek w *Peter Bent Brigham Hospital* na Uniwersytecie Harvarda w Bostonie w Stanach Zjednoczonych. Tam pracował razem z Josephem Murrayem, chirurgiem, przyszłym laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie medycyny, i wspomnianym już Johnem Merillem. Wkrótce po powrocie ze Stanów Zjednoczonych, wspólnie ze swoim mentorem prof. Janem Nielubowiczem i pozostałymi członkami zespołu, dokonał pierwszego w Polsce udanego przeszczepienia nerki u młodej pielęgniarki Danuty Milewskiej. Wydarzenie to miało miejsce 26 stycznia 1966 roku w Warszawie. W ubiegłym roku, z okazji 50. rocznicy przeszczepienia nerki ze zwłok w Polsce, w Warszawie odbyła się konferencja naukowa upamiętniająca to niezwykle wydarzenie medyczne w naszym kraju [5, 6] (ryc. 2).

W tym samym okresie Profesor w dalszym ciągu łączył intensywną pracę kliniczną w Klinice Chirurgii z pracą doświadczalną w Zakładzie Chirurgii Doświadczalnej. Po uzyskaniu doktoratu w Akademii Medycznej w Warszawie w 1974 roku ponownie wyjechał do Stanów Zjednoczonych, gdzie ściśle współpracował naukowo i klinicznie z dr. Nicholasem Tilneyem, dr. Markiem Hardym i dr. Barrym Kahanem. Każdy z tych wybitnych uczonych i lekarzy otrzymał później tytuły doktora *honoris causa* Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. W ośrodku amerykańskim

POL. ARCH. MED. WEWN. XXXVII, 1966, 1(7)

Tadeusz Orłowski, Jan Nielubowicz, Liliana Gradowska,
Wojciech Rowiński, Ewa Kłopotowska

CZYNNOŚĆ PRZESZCZEPIONEJ NERKI *

Z I Kliniki Chorób Wewnętrznych AM w Warszawie
Kierownik: prof. dr med. T. Orłowski
i z I Kliniki Chirurgicznej AM w Warszawie
Kierownik: prof. dr med. J. Nielubowicz

U 21-letniej uczennicy z przewlekłą mocznicą na tle przewlekłego kłębkowego zapalenia nerek dokonano po 9-miesięcznym leczeniu hemodializami pozaustrojowymi przeszczepienia nerki. Uprzednio usunięto jej obie marskie nerki oraz śledzionę. Nerkę pobrano ze zwłok. Okres niedokrwienia oziębionej przeszczepionej nerki wynosił 57 minut. Zagrożające odrzucenie, które wystąpiło w 39 dniu po transplantacji, opanowano, zwiększając dawkę prednisonu. W czasie dwumiesięcznego spostrzegania dokonano badania czynności nerki, która do chwili ogłoszenia niniejszej pracy była bardzo dobra. Clearance kreatyninowy sięgał 100 ml/min, osmolalność moczu przekraczała wielokrotnie 800 mOsm/kg wody, nie było zaburzeń wydalania sodu i potasu, ani jonu wodorowego. Poziom erytropoetyny w krwi był zwiększony. Pojawiło się nadciśnienie tętnicze oraz objawy nadczynności przytarczyc.

Rycina 2. Kopia strony tytułowej pracy współautorstwa dr. Wojciecha Rowińskiego (Pol. Arch. Med. Wewn. 1966)

kańskim pracował głównie nad zjawiskiem immunologicznego przedłużania życia przeszczepu. Po powrocie do kraju w 1976 roku kontynuował swoją wcześniejszą pracę naukową, kliniczną i eksperymentalną nad przerzucą nerek, używając stopień doktora habilitowanego [7].

W 1975 roku, po przeniesieniu I Kliniki Chirurgii Ogólnej do nowego szpitala klinicznego przy ul. Banacha, utworzony w tym czasie Instytut Transplantologii w Szpitalu Dzieciątka Jezus został bez ośrodka transplantacyjnego. Wówczas nastąpiła krótka przerwa w działalności transplantacyjnej dr. Wojciecha Rowińskiego. Już w 1980 roku dyrektor Szpitala Dzieciątka Jezus za zgodą władz uczelni powołał Oddział Chirurgii Ogólnej Akademii Medycznej. Oddział miał zapewnić opiekę chirurgiczną w Szpitalu. Doktor Wojciech Rowiński został ordynatorem tej jednostki szpitalnej. W pierwszym roku działalności Oddziału tylko dwóch lekarzy miało specjalizację z chirurgii ogólnej, inni dopiero rozpoczynali swoją karierę. Wśród nich był m.in. dr Andrzej Chmura. Nie przeszkodziło to jednak w rozpoczęciu w 1983 roku programu przeszczepiania nerek. W 1985 roku do zespołu dołączył dr Janusz Wałaszewski. W 1986 roku dyrekcja Instytutu Chirurgii zdecydowała o przekształceniu Oddziału Chirurgii Ogólnej w Klinikę Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej, która wchodziła w skład Instytutu Chirurgii Akademii Medycznej. W tym czasie liczba przeszczepów nerek z 12 w 1983 roku zwiększyła się do 80 w roku 1989. Profesor Rowiński przepracował na stanowisku kierownika Kliniki łącznie 26 lat i wyszkolił zespół klinicystów dokonujących przeszczepień trzech narządów. W latach 1995–2004 był dyrektorem Instytutu Transplantologii Akademii Medycznej w Warszawie. Współpracując ze Światową Organizacją Zdrowia (WHO, *World Health Organization*), zasiadał w Komisji Etyki tej organizacji. W ostatnim okresie współtworzył także nowy ośrodek transplantacyjny w strukturach Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (ryc. 3).

Bardzo ważne miejsce w życiu Profesora zajmowała działalność dydaktyczna. Był promotorem 27 przewodów doktorskich, opiekunem 9 rozpraw habilitacyjnych. Sześciu jego uczniów zostało profesorami. Był również bardzo aktywny w pracy naukowej. Opublikował ponad 300 prac w polskich i zagranicznych czasopismach medycznych. Był także autorem 50 rozdziałów w podręcznikach, m.in. *Niewydolność nerek w chirurgii*, *Transplantologia kliniczna*, *Zarys chirurgii transplantacyjnej*, *Chirurgiczne aspekty przeszczepiania nerek czy Chirurgia dla pielęgniarek*. Był współzałożycielem angielskojęzycznego kwartalnika „Annals of Transplantation” i w latach 1996–2007 pełnił funkcję jego redaktora naczelnego [8, 9] (ryc. 4).

Profesor Rowiński był członkiem wielu towarzystw naukowych. Należał między innymi do: Międzynarodowego Towarzystwa Transplantologicznego, Międzynarodowego Towarzystwa Wymiany Narządów, Międzynarodo-

▶▶ W latach 1995–2004 był dyrektorem Instytutu Transplantologii Akademii Medycznej w Warszawie ◀◀

Rycina 3. Zespół Instytutu Transplantologii w Warszawie. Doktor Wojciech Rowiński czwarty od prawej (ze zbiorów prof. Magdaleny Durlik)

Rycina 4. Profesor Wojciech Rowiński wśród innych wybitnych polskich transplantologów. Od lewej profesorowie: Mięczysław Lao, Andrzej Górski, Jacek Szmidt, Wojciech Rowiński, Janusz Wałaszewski (ze zbiorów prof. Magdaleny Durlik)

Rycina 5. Profesor Wojciech Rowiński w podczas wykładu w czasie XVII Konferencji Naukowo-Szkoleniowej PTN w Poznaniu w czerwcu 2008 roku (fot. Janusz Ostrowski)

Rycina 6. Profesor Wojciech Rowiński podczas wykładu w czasie inauguracji Studium Koordynatorów Pobierania i Przeszczepiania Narządów (ze zbiorów prof. Joanny Matuszkiewicz-Rowińskiej)

▶▶ Do największych osiągnięć w tej działalności zalicza się przygotowanie Narodowego Programu Rozwoju Medycyny Transplantacyjnej ◀◀

wego Towarzystwa Przeszczepiania Trzustki, Amerykańskiego Towarzystwa Chirurgów Transplantacyjnych, Europejskiego Towarzystwa Przeszczepiania Narządów (ESOT, *European Society for Organ Transplantation*), Europejskiego Towarzystwa Badań Chirurgicznych, Towarzystwa Chirurgów Polskich (TChP), Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego (PTT), Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W kilku z nich pełnił ważne funkcje. W latach 2001–2003 był Prezydentem ESOT, w latach 1993–1997 członkiem Zarządu TChP, w latach 1993–1997 był członkiem Zarządu

PTT, a w latach 2007–2009 jego Prezesem. Należał także do PTN i w 2008 roku, za wybitne zasługi, został wyróżniony tytułem członka honorowego. W latach 1998–2014 pełnił funkcję Przewodniczącego Rady Fundacji „Zjednoczeni dla Transplantacji”. Był także — w latach 1995–2006 — Prezesem Krajowej Rady Transplantacyjnej, która stanowiła ciało doradcze przy Ministrze Zdrowia. W 2007 roku założył Polską Unię Medycyny Transplantacyjnej i był jej pierwszym prezesem. Do największych osiągnięć w tej działalności zalicza się przygotowanie Narodowego Programu Rozwoju Medycyny Transplantacyjnej, uruchomienie programu Partnerstwo dla Transplantacji oraz powołanie do życia Podyplomowego Studium Koordynatorów Pobierania i Przeszczepiania Narządów, przeznaczonego dla pielęgniarek i lekarzy. Profesor Rowiński przez wiele lat pełnił także funkcję Konsultanta Krajowego w dziedzinie Transplantologii Klinicznej [10] (ryc. 5, 6).

Spośród innych funkcji pełnionych przez profesora Rowińskiego należy wymienić jeszcze członkostwo w Senackiej Komisji ds. Oceny Profesorów i Radzie Naukowej przy Ministrze Zdrowia, a także w Komitecie Patofizjologii Klinicznej i Terapii Polskiej Akademii Nauk. Za wielkie zasługi na polu organizacyjnym, naukowym i dydaktycznym Profesor został odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Złotym Krzyżem Zasługi.

Profesor Wojciech Rowiński zmarł 14 marca 2014 roku w Warszawie. W dniu 21 marca został pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach. W uroczystościach uczestniczyły władze Uniwersytetu Medycznego w Warszawie z JM Rektorem prof. Markiem Krawczykiem na czele.

Profesor Wojciech Rowiński był wspaniałym lekarzem, chirurgiem i transplantologiem oraz nauczycielem akademickim. Całe swoje życie poświęcił rozwojowi i popularyzacji idei transplantacji. Jego liczne spotkania ze wszystkimi środowiskami, mediami, władzami samorządowymi i duchowieństwem zaowocowały zwiększoną akceptacją społeczną dla transplantacji narządów. Był jednym z pionierów w tej nowej dziedzinie medycyny klinicznej. Cieszył się wielkim uznaniem kolegów i pacjentów. Pozostawił po sobie grono wybitnych chirurgów transplantologów, którzy bez wątplenia będą kontynuowali jego dzieło.

Autorzy opracowania dziękują Pani Profesor Joannie Matuszkiewicz-Rowińskiej za pomoc w przygotowaniu publikacji.

STRESZCZENIE

W 2013 roku na łamach „Forum Nefrologicznego” autorzy rozpoczęli cykl publikacji dotyczących członków honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego (PTN). Cykl ten rozpoczęła — naturalnie — prezentacja postaci prof. Tadeusza Orłowskiego, wybitnego polskiego internisty, nefrologa i transplantologa, pierwszego prezesa PTN. W ciągu kolejnych czterech lat przedstawiono biogramy kolejnych 15 członków honorowych PTN, polskich i zagranicznych; w ostatnim numerze postać prof. Eberharda Ritza. W obecnym numerze bohaterem jest prof. Wojciech

Rowiński, wybitny polski chirurg transplantolog, członek zespołu, który dokonał pierwszego udanego przeszczepienia nerki w 1966 roku w Warszawie, były kierownik Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej Akademii Medycznej w Warszawie i były prezes Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego. Profesor Wojciech Rowiński pełnił także jeszcze wiele innych odpowiedzialnych funkcji w polskich i międzynarodowych towarzystwach naukowych.

Forum Nefrol 2017, tom 10, nr 1, 85–89

Słowa kluczowe: Polskie Towarzystwo Nefrologiczne, członkowie honorowi, historia nefrologii

Piśmiennictwo

1. Ostrowski J., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część I. Prof. dr hab. med. Tadeusz Orłowski. Forum Nefrologiczne 2014; 1: 71–75.
2. Ostrowski J., Więcek A., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część XVI. Prof. Eberhard Ritz. Forum Nefrologiczne 2016; 4: 278–282.
3. Ostrowski J., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część II. Prof. dr hab. med. Jan Nielubowicz. Forum Nefrologiczne 2013; 2: 135–138.
4. Bajer M. Rowiński. Forum Akademickie 2005; 9 (http://forumakad.pl/archiwum/2005/09/25-rody_uczone.htm) [dostęp: 2016.12.30].
5. Szmidi J., Durlik M. Transplantologia. W: Noszczyk W. (red.). Dzieje medycyny w Polsce. Tom 3. PZWL, Warszawa 2016; 736–738.
6. Stepkowski S., Kahan B. Wojciech Rowiński, a humanist and transplant surgeon, played a seminal role to establish the Government-Run National Transplantation Program in Poland. Transplantation Proceedings 2014; 46: 1261–1262.
7. Rowiński W. Laudacja. Medycyna. Dydaktyka. Wychowanie 2006; 7–9: 8–10.
8. Kupiec-Wegliński J.W., Stepkowski S., Wasowska B., Hardy M. Wojciech A. Rowiński, MD., Ph.D. (1935–2014): humanist, transplant surgeon and scientist. Transplantation 2014; 4: 363–364.
9. Kosieradzki M. Professor Wojciech Rowinski (1935–2014). Transplant. Int. 2014; 27: 641–642.
10. Rowiński W. Polska Unia Medycyny Transplantacyjnej. Medycyna. Dydaktyka. Wychowanie 2007; 1: 5–6.